

Duurzaam wijkcontract Jacquet

Prioriteitenrapport

● STEDELIJKE HERWAARDERING VAN DE
GEMEENTE KOEKELBERG

Henri Vanhuffelplein 6 ,
1081 Koekelberg
T +32 2/412.14.11
M quartier@koekelberg.brussels

● STUDIEBUREAU

CITYTOOLS SRL
Stedenbouwkundigen, architecten, sociologen
Hopstraat 47 - 1000 Brussel
T +32 2 648 83 35
M info@citytools.be
W citytools.be

Contactpersonen:
Antoine Crahay
Romain Balza

● BUREAU MER

BRAT
Stedenbouwkundigen, Planning, RIE
Van Elewyckstraat, 21 - 1050 Brussel
T +32 2/648.67.70
M info@bratprojects.be
W bratprojects.be

● STADSSOCIOLOGIE

YOUSSEF FARAJ
Socioloog
E youssefaraj@gmail.com

● GRAFISCH ONTWERP

ESTHER LE ROY
Typograaf, grafisch ontwerper
Vanderkinderestraat, 39 - 1180 Brussel
T + 32 470 94 27 01
E hello@estherleroy.be
W estherleroy.be

● ILLUSTRATIE

CHARLOTTE CHAUVIN
Illustrator
E chafacto@gmail.com
W instagram.com/chaa_coco/

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4		
1. OPENBARE RUIMTE ALS PIJLER VOOR INTERVENTIES IN HET KADER VAN HET DWC	11	4. TEGEMOETKOMEN AAN DE BEHOEFTE VAN JONGEREN	31
1. A. De lokale openbare ruimtes verbeteren en nadenken over voorzieningen voor iedereen	12	4. A. Initiatieven ondersteunen van en voor jongeren van de wijk	32
1. B. Gebruiksfuncties ontwikkelen (pocket park, speeltuin, banken, enz)	13	4. B. Infrastructuur toevoegen voor jonge kinderen	33
1. C. Ontwikkelen van kwalitatieve openbare ruimte voor alle mobiliteitsvormen	14	4. C. Voorzieningen ontwikkelen voor jongeren (jeugdcentrum, sport, cultuur, etc.)	34
1. D. Schoolomgevingen heraanleggen	15	4. D. Structuren tegen schooluitval en voor opleidingen versterken	35
1. E. Doorgaand verkeer beperken in de wijk	16	4. E. Intergenerationele activiteiten versterken	36
2. HERSTELLEN VAN HET STEDELIJK WEEFSEL EN RUIMTE VINDEN	19	5. DE WIJK VERANKEREN IN HET BLAUWE EN GROENE NETWERK	39
2. A. Verbeteren van het bestaande bebouwd weefsel (braakliggend terrein, blinde gevels enz.)	20	5. A. Ontwikkelen van het netwerk van groene ruimten in de openbare ruimte	40
2. B. Herkwalificatie van de binnenkant van bouwblokken	21	5. B. De waterwegen op de Parucq-stroom herkwalificeren	41
2. C. Versterken/aanvullen van het aanbod van gemengde wijkvoorzieningen (polyvalente zaal, sportuitrusting, enz.)	22	5. C. Openen, delen en ontwikkelen van stadslandbouwinitiatieven	42
2. D. Het aanbod van toegankelijke woningen uitbreiden	23		
3. ANTWOORDEN OP SOCIAAL-ECONOMISCHE VRAAGSTUKKEN	25		
3. A. Een programma ontwikkelen ter versterking van burgeracties	26		
3. B. Versterken van het lokale verenigingsweefsel en de coördinatie ervan	27		
3. C. Ontwikkelen van initiatieven voor opleidingen en professionele inschakeling	28		
3. D. Verbeteren van de levensomstandigheden van ouderen en mensen met beperkte mobiliteit (openbare ruimte, huisvesting, enz.)	29		

Dit document vormt het prioriteitenrapport voor het basisdossier van het duurzaam wijkcontract (DWC) Jacquet. Het legt de verbinding tussen de diagnose die de wijk analyseert op vlak van verschillende thema's en het programma dat de precieze projecten moet identificeren waarvoor het budget zal worden ingezet.

De diagnose maakte het mogelijk om conclusies te trekken over de volgende vijf punten voor de uitvoering van het programma van het DWC:

- » Uitdaging 1: Openbare ruimte, als pijler voor interventies in het kader van het DWC
- » Uitdaging 2: Herstellen van het stedelijke weefsel en ruimte vinden
- » Uitdaging 3: Reageren op sociaaleconomische problemen
- » Uitdaging 4: Inspelen op de behoeften van jongeren
- » Uitdaging 5: De buurt opnemen in het groene en blauwe netwerk

Om het prioriteitenrapport van het duurzaam wijkcontract op te stellen, is de methodologische aanpak gebaseerd op de volgende principes:

- » een belangrijke plaats voor het publieke debat voorafgaand aan discussies over stadsplanning;
- » het zoeken naar kwalitatieve tools (ideëenbus, Miro, grafische documenten) om de discussie over stadsplanning en de coördinatie van de actoren te vergemakkelijken;
- » een proces van sociaal veldwerk parallel aan rechtstreekse participatie.

Deze aanpak voltooide de regelgevende mechanismen die in de verordening en het decreet waren vastgelegd: de algemene vergadering en de wijkcommissie.

Dit prioriteitenrapport is met name tot stand gekomen op basis van de informatie die tijdens het veldwerk is verzameld en de meerdere bijeenkomsten die als onderdeel van het participatieve proces zijn gehouden. Bilaterale, openbare bijeenkomsten, ideeëndoos, online-enquête zijn slechts enkele van de ondersteuning die het mogelijk maakten om dit rapport op te zetten.

Over de specifieke vraag van de online-enquête (er werden ± 80 antwoorden van bewoners en gebruikers verzameld), wordt op de volgende pagina's een bijzondere ontwikkeling voorgesteld.

Dit document is onderverdeeld in 5 hoofdstukken die overeenkomen met de 5 uitdagingen met een kaart of illustratie.

Vervolgens wordt elke prioriteit ontwikkeld op een pagina met twee specifieke secties en wordt de link gelegd tussen de diagnose en het programma:

- » Verband met de diagnose;
- » Projectpistes.

VERBAND MET DE DIAGNOSE

We vinden hier de belangrijkste elementen die voortkomen uit de diagnose in de vorm van een synthese per prioriteit die het mogelijk maakt om de weinige observaties in verband met elk van de prioriteiten snel te begrijpen.

PROJECTPISTES

Wat betreft de sectie 'Projectpistes' is dit een oefening die het mogelijk maakt om alle voorstellen op te sommen die zijn verzameld en geïdentificeerd in de eerste fasen van het werk voor het basisdossier DWC.

Dit zijn geen projecten die vastgelegd zijn in het DWC-programma, maar eerder reflectieprojecten zijn.

Een evaluatie van deze elementen zal nodig zijn bij de opbouw van het programma. Deze beoordeling zal worden gemaakt op basis van haalbaarheid (budget, planning) en consistentie met de uitdagingen die in de diagnose zijn vastgesteld.

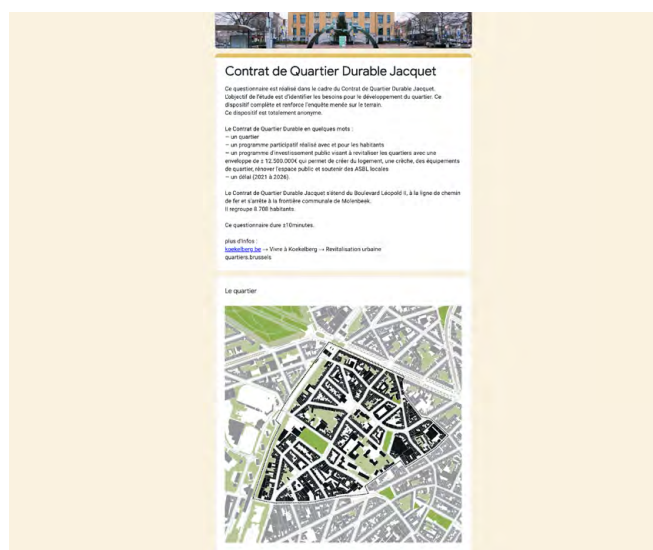

FIG. 1 Online enquête • DWC Jacquet • Maart — april 2021
Credits: © Citytools

FIG. 2 Algemene Vergadering #2 • DWC Jacquet • April 2021
Credits: © Citytools

In aanvulling van andere participatietools die in het DWC zijn ingezet, hebben we een online enquête opgezet. Dit maakte het mogelijk om de participatietools te verbreden en de observaties aan te vullen die op het veld en tijdens de talrijke vergaderingen (fysiek of virtueel) werden gedaan.

Het doel van de enquête is om deelnemers te laten reageren op een reeks specifieke thema's: huisvesting, openbare ruimte, mobiliteit, uitrusting, enz.

De enquête omvat vragen over alle thema's die onder het DWC vallen en wordt aangevuld met een vrij veld waar deelnemers, indien ze dat willen, het ene of het andere element naar voren kunnen brengen.

De enquête was tussen eind maart 2021 en begin april 2021 15 dagen beschikbaar. Er werd reclame gemaakt om deel te nemen aan de enquête op de website van de gemeente, in het Nieuws van Koekelberg News, via flyers die in de wijk worden verspreid. In totaal hebben 79 deelnemers de vragenlijst ingevuld (53 in het Frans en 23 in het Nederlands). Merk op dat de helft van de deelnemers niet in de wijk woont maar regelmatige gebruikers zijn.

Een genuanceerde lezing van de inhoud van deze online-enquête moet worden aangenomen. Het is geen representatief onderzoek, maar eerder een aanvullend instrument dat een participatieve aanpak vervolledigt op basis van de mobilisatie van een reeks verschillende elementen.

Mobiliteit kwam duidelijk naar voren als het meest problematische element in de wijk.

Op de volgende punten worden door de deelnemers verbeteringen verwacht:

- » De wijk heeft last van zwaar doorgaand verkeer, vooral in de Sint-Annakerkstraat en de Jean Jacquetstraat. Deze as wordt door sommige deelnemers de 'giftige long' of zelfs 'de Jacquet-Sint-Anna-laan' genoemd. Het lijkt belangrijk om het verkeer in de wijk te verminderen ;
- » Het is soms ingewikkeld en gevaarlijk om te fietsen in de wijk of er zich te verplaatsen. De deelnemers onderstrepen het gebrek aan fietsinfrastructuur (fietspaden, fietsbox, adequate voorzieningen, wegprofielen, etc.) ;
- » De buslijn 13 'Zwarte Vijvers - UZ VUB' die niet rijdt op een bebouwde rijstrook of op het eigen terrein, wordt tijdens de spits stelselmatig geblokkeerd in het verkeer. De lijn verliest dus aan efficiëntie;
- » De wijk behaalt redelijk goede resultaten op het gebied van bereikbaarheid, met name met het openbaar vervoer en te voet. Uit onderstaande grafieken blijkt dat een minderheid van de deelnemers de auto gebruikt om zich te verplaatsen. Dit lijkt te bevestigen dat een deel van het waargenomen autoverkeer inderdaad doorgaand verkeer is (verbinding tussen de Gentssesteenweg en de Leopold II-laan).

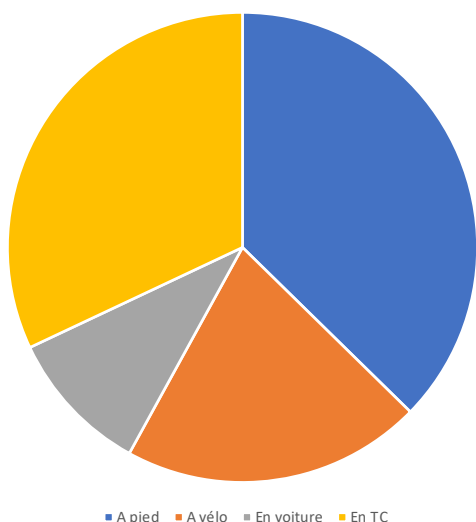

FIG. 3 Hoe verplaatst u zich in de buurt?
Feedback van deelnemers die in het Frans hebben geantwoord
Credits: © CityTools, mei 2021

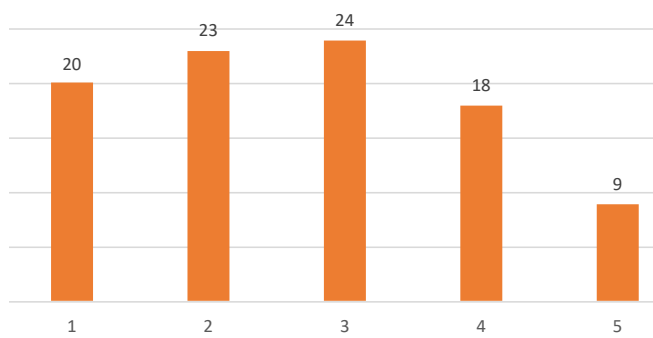

FIG. 4 Hoe beoordeelt u de fietsinfrastructuur in de buurt? van 1 (zeer slecht) tot 5 (zeer goed)
Feedback van deelnemers die in het Nederlands hebben geantwoord
Credits: © CityTools, mei 2021

OPENBARE RUIMTES

Het tweede element dat uit de online enquête naar voren kwam, betreft de openbare ruimte en de aanleg ervan.

Wat dit betreft, zijn de verwachtingen hoog om het buurtleven te verbeteren.

De deelnemers merken de laatste jaren een verbetering in de staat van de openbare ruimte (voetpaden, wegen, openbare verlichting vooral in het noordelijke deel van de perimeter). Dit draagt bij aan het verbeteren van het imago en de leefbaarheid van de wijk. Dit wordt door veel deelnemers duidelijk als positief ervaren.

Aan de andere kant betreuren sommige mensen de opeenvolging van werkfasen die bronnen van geluidsoverlast lijken te zijn en soms obstakels vormen voor voetgangers, gehandicapten en fietsers.

BEHOEFTE AAN BUITENRUIMTES

Over het algemeen zien we duidelijk dat een groot deel van de deelnemers vindt dat er te weinig groen en bos in de buurt is.

Gezien de gezondheidssituatie in verband met COVID groeit er in de buurt een behoefte aan buitenruimtes voor jonge kinderen en jongeren die willen spelen en sporten, maar ook voor jongvolwassenen en senioren die willen een luchtje scheppen, wandelen of om hun burens te leren kennen.

VERZADIGING VAN OPENBARE RUIMTES

De kwestie van de verzadiging van de openbare ruimte wordt als een belangrijk vraagstuk gezien.

Het geval van Victoriapark komt regelmatig naar voren in de inhoud van de reacties op de online enquête. Het wordt veel gebruikt met een merkbare verzadiging in het weekend en buiten de schooluren. Sommige deelnemers vermelden de voorzieningen die niet per se voor iedereen geschikt zijn:

- ⇒ peuters vinden daar niet snel hun plek met ongeschikte spelmodules.
- ⇒ senioren komen daar gewoonlijk niet per se bij gebrek aan rustigere en vreedzamere zones.

Bovendien wordt het Victoriapark als weinig uitnodigend ervaren vanwege de afsluitingen en poorten die het park fysiek afbakenen en de openings- en sluitingstijden die het gebruik beperken.

VOORZIENINGEN

De antwoorden op de enquête wijzen op een gemiddelde tevredenheid over de voorzieningen. Respondenten leggen uit:

- ⇒ het commerciële aanbod en dat van de voedingssector is niet voldoende gediversifieerd binnen de wijk. De bewoners betreuren het bijvoorbeeld dat ze geen sociaal restaurant hebben, dat zou kunnen optreden als een betaalbare ontmoetingsplaats die voor iedereen toegankelijk is;
- ⇒ een verlangen om elkaar te ontmoeten en nieuwe activiteiten in de buurt te ontwikkelen. Deelnemers hebben behoefte aan een veelzijdige plek die plaats biedt aan culturele, artistieke, gemeenschaps- en intergenerationele activiteiten;
- ⇒ een aanzienlijk gebrek aan speelplaatsen voor de jonge kinderen;
- ⇒ sportactiviteiten en infrastructuur voor jongeren moeten worden versterkt, maar er moet prioriteit worden gegeven aan plaatsen voor culturele en educatieve activiteiten.

SOCIAAL KLIMAAT

De wijk wordt als gastvrij ervaren, maar mist wat levendigheid en sociale cohesie:

- ⇒ het in de wijk aanwezige sociaal-voedselnetwerk kan verder worden ontwikkeld (moestuinen, voedseldistributie, enz.);
- ⇒ een ontmoetingsplek voor de wijk met plaatsen voor bewoners.

HUISVESTING

Huisvesting komt als onderwerp niet in het bijzonder naar voren uit de online enquête.

Weinig feedback op dit punt, behalve van deelnemers die aangeven dat er nog steeds een tekort is aan betaalbare woningen.

CONCLUSIES

ALGEMEEN

- Een positieve verandering in het imago en de leefbaarheid van de wijk: herinrichting van wegen, renovatie van gebouwen, enz. Kansarme buurt maar die de afgelopen jaren een revitalisering en veel investeringen heeft meegemaakt.
- Een gebruiksvriendelijke wijk waar verschillende doelgroepen zonder al te veel moeite naast elkaar lijken te bestaan, maar zonder activiteiten of ontmoetingsplekken die de sociale cohesie kunnen versterken.

MOBILITEIT

- Het zware doorgaand verkeer op bepaalde assen en de regelmatige snelheidsovertredingen hebben vooral in 'het hart van de wijk' en op de grens met Sint-Jans-Molenbeek een grote impact op de inwoners.
- De 'Jacquet-Sint-Annalaan' wordt gezien als een zwarte vlek voor de wijk. Deze as heeft zijn commerciële karakter verloren en heeft vandaag te lijden onder druk verkeer.
- Om de verkeersveiligheid voor gebruikers van zachte mobiliteit te verbeteren, is het verminderen van het verkeer in het hart van de wijk een belangrijk werkpunt.

OPENBARE RUIMTES

- Gebrek aan open ruimtes en een programmatie van culturele en educatieve activiteiten voor jongeren.
- Gebrek aan commerciële verscheidenheid en aan een toegankelijk en kwalitatief voedingsaanbod.

VOORZIENINGEN

- De wijk heeft een centraal en verbindend punt nodig dat kan worden gekenmerkt door zijn commerciële en culturele activiteit en het buurtleven kan versterken.

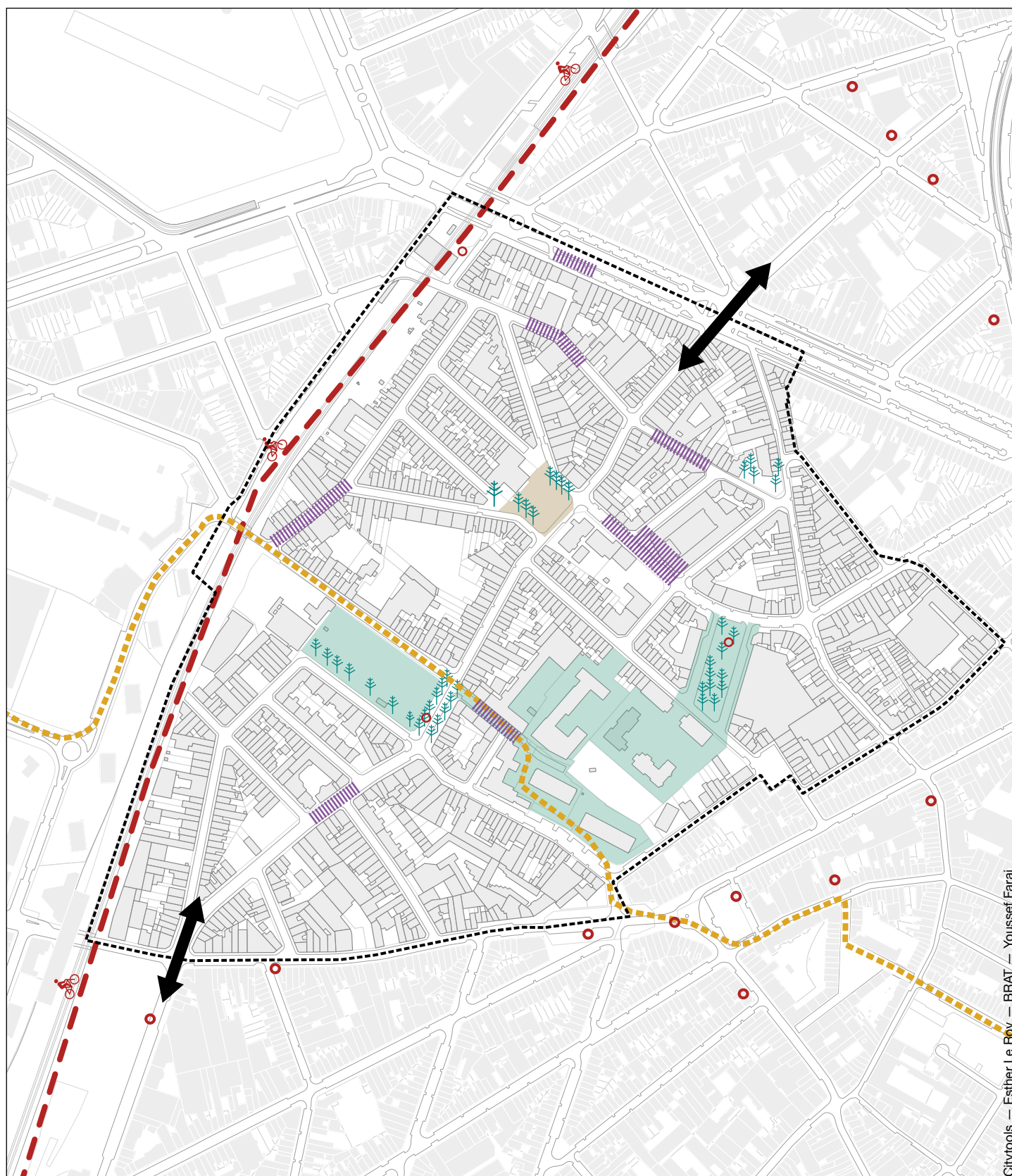
WONINGEN

- Een verdichting van de wijk in de afgelopen jaren die zich ook vertaalt in een vraag naar betaalbare en hoogwaardige woningen.

UITTREKSEL UIT ANTWOORDEN OP DE VRAAG: AAN WELK(E) TYPE(N) VOORZIENING(EN) ZOU DE WIJK VOLGENS U BEHOEFTE HEBBEN?

Infra sport, salle de spectacle, Maison médicale
horeca avec terrasse, unité scout pluraliste
D'un espace vert pour les chiens
Culturel et artistique, donnerie/ressourcerie second main, horeca avec terrasse
Plaine de jeux de qualité, celle du parc Victoria n'est pas pratique pour les enfants, espaces verts, espaces de jeux dans les autres places, espaces culturels
Grande bibliothèque, espace vert, connection maillage vert
Horeca
Un ou des parkings publics accessibles et abordables (autre que celui souterrain de Simonis)
Plus d'activité pour enfants
Une espace interieure pour les jeunes
Espaces verts couplés à des services sociaux (écoles de devoirs, etc)
Plus d'espaces sportifs accessibles aux associations. Une meilleure visibilité du centre culturel Archipel 19, des espaces extérieurs pour les jeunes
maison de quartier accessible à tous et production de projet communautaires
centre social
Le quartier a besoin d'un centre vivant, où les commerces et cafés se cotoient. Avec des espaces plus piétonniers et verdurisés. Des plaines de jeux, mais également un endroit de sport pas uniquement accessible aux clubs (table de tennis de table, salle de badminton à louer...)
Des pockets parks
Plus d'espace vert, d'espace de jeu pour les jeunes enfants et un véritable travail d'éducateur du service prévention
Espace verts il y a trop d'espaces inaccessibles non construits
Un restaurant type vintage
Une grande salle polyvalente, des salles de sport (extension du centre sportif)
Un centre communautaire, intergénérationnel, un lieu d'échanges et de rencontre où la parole se libère où des projets se construisent, ce qui renforceront la personnalité et confiance du jeune et créera du lien avec les aînés, constructions de projet commun, spectacle etc.
Si le projet Cirk n'avait été stoppé ça aurait donné une vraie dynamique... le centre culturel Archipel 19 essaye d'investir le territoire mais se retrouve confronté à une administration bornée et incompétente. Dommage là encore, les habitants auraient tout à gagner
sportif et culturel
Des lieux de création artistique et d'exposition, de concert, de vie collective
espace de rencontre pour le quartier
Nous avons vraiment un très bon équipement pour une si petite commune
Moins pour les hommes et garçons. Plutôt une structure mixte. Et de quoi donner place aux filles et femmes dans l'espace public. Moins de foot au square de Noville.
Centre culturel, crèche, développement de la salle de sport Victoria afin d'abriter plus de sports (tennis, badminton, volley,...)
Ecole secondaire je n'ai pas obtenu de place sur Koelkelberg
Pour la jeunesse
pistes cyclables
Davantage de streetworkout dans le parc Victoria (des barres parallèles)
Salle de cours pour formation

FIG. 5 Uittreksel uit de antwoorden op de volgende vraag: Aan welk(e) type(n) voorziening(en) zou de buurt volgens u behoefte hebben? Feedback van deelnemers die in het Frans hebben geantwoord
Credits: © CityTools, mei 2021

01. Mobiliteit en openbare ruimte

	DWC-zone		Verbonden open ruimtes		Doorgangsingangen / -uitgangen
	Gebouwen		Route schoolkinderen Cyclostrade		Schoolomgeving
					Fietsenstalling

Credits

Brussel Urbis © - Distributie & copyright C.I.R.B.

Diverse bronnen (Gemeente Koekelberg, Landadministratie, overige actoren) + Veldwerk maart 2021

Schaal 1/5.000

0 100 200 300 m

1. DE OPENBARE RUIMTE, ALS PIJLER VOOR INTERVENTIES IN HET KADER VAN HET DWC

1. A. De lokale openbare ruimten verbeteren en nadenken over voorzieningen voor iedereen

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Het gebrek aan openbare ruimte is in de wijk uitzonderlijk problematisch. De structuur van het stedelijk weefsel is smal en biedt weinig open ruimtes. De openbare ruimte van de wijk wordt ook sterk gekenmerkt door de aanwezigheid van de auto. Het idee om de lokale openbare ruimte te verbeteren, is daarom gericht op het transformeren van bepaalde 'klassieke' ruimtes van de wijk om hun toe-eigening door bewoners mogelijk te maken. De beschikbare ruimten voldoen niet aan de behoeften van ruimten voor ontspanning en recreatie. Uit de diagnose blijkt echter de wens naar een grotere diversiteit aan opvang in de openbare ruimte en het afzwakken van het defensieve aspect van de huidige ontwikkelingen (poorten, scheidende hagen, versnippering van de openbare ruimte, enz.)

De uitdaging is dan ook om de relatie met de openbare ruimte te transformeren door deze te oriënteren op gezamenlijke en inclusieve ruimtes: speelstraten creëren, meer voetgangerszones inrichten, het gebruik en publiek diversifiëren, zorgen voor een direct contact met de natuur in de stad, etc.

PROJECTPISTES

- + Creëren van nieuwe, gezellige, nabije openbare ruimtes (pleinen, mini-voetgangerszones), eventueel op bepaalde tijdstippen (speel-of schoolstraten) door de invloed van verkeer en parkeerplaatsen te verminderen.
- + Omvang en functionaliteit van bestaande lokale ruimtes uitbreiden, bredere gebruiksmogelijkheden stimuleren, door duurzaam, comfortabel en aangepast stadsmeubilair: banken, tafels, fonteinen, onderhouden toiletten (ook voor vrouwen), speelruimtes voor kinderen, rustgebieden voor ouderen, etc.
- + De verschillende doelgroepen blijven sensibiliseren i.v.m. het onderhoud van openbare ruimtes.
- + Ontwikkelen van routes in de wijk (voetgangerscontinuïteit, wijkbezoek met scholen, poëtisch parcous, etc.).

FIG. 6 Novillesquare, April 2021
Credits: © CityTools

FIG. 7 Victoriapark, april 2021
Credits: © CityTools

1. B. Gebruiksfuncties ontwikkelen (pocketpark, speeltuin, banken, etc.)

VERBAND MET DE DIAGNOSE

In een context die zo dichtbevolkt is als de Jacquetwijk, is openbare ruimte zeldzaam en daarom kostbaar. Het creëren van nieuwe ruimtes die gebruiksfuncties mogelijk maken, is noodzakelijk, maar wordt sterk beperkt door het stedelijk kader. In dit soort context is een opportunistische benadering soms een reactie om kleine ruimtes te herstellen en te ontwikkelen om aan dringende behoeften te voldoen. Pocketparken zijn daar een voorbeeld van. Dit zijn zeer kleine stedelijke open ruimtes.

Dit type park wordt vaak aangelegd op braakliggende percelen of op kleine onregelmatige kavels. Als ze te klein zijn om aanzienlijke fysieke activiteit mogelijk te maken, bieden pocketparken ruimte voor vegetatie, een plek om buiten te zitten en zijn het plaatsen waar kinderen kunnen spelen.

REF. 1 Pocketpark Tielemans, Bloc Paysage, Laken, april 2021
Credits: © Bruzz

PROJECTPISTES

- + Reflectie over onbebouwde grond en de mogelijkheid om daar pocketparken te ontwikkelen.
- + Vergroten van de oppervlakte van ingerichte openbare buitenruimtes.
- + De gebruiksvriendelijkheid versterken in de openbare ruimte.

REF. 2 Marconipark, Zweden 36, Vorst, september 2016
Credits: © Serge Brison voor urban.brussels

1. C. Ontwikkelen van een kwalitatieve openbare ruimte voor alle vormen van mobiliteit

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Momenteel is de Jacquetwijk slecht uitgerust voor actieve mobiliteit. De nadruk ligt op de bereikbaarheid met de auto. Hierdoor is de openbare ruimte vooral gericht op het auto-verkeer en de vele parkeerplaatsen.

Dit is met name het geval in het zuidelijke deel van de perimeter, dat al meer dan 20 jaar niet is gerenoveerd.

Als de openbare ruimte daar nog in goede staat verkeert, komt dit door de inspanningen van de gemeentelijke diensten die ze onderhouden. Toch lijken ze niet helemaal up-to-date en speelt deze niet meer in op de huidige mobiliteitsmodi.

We stellen vast:

- » de profielen van wegen zijn bijna uitsluitend aan auto's gewijd;
- » de afwezigheid van fietspaden;
- » trottoirs die niet erg breed zijn en niet geschikt zijn voor mensen met beperkte mobiliteit.

Het DWC zou hier een hulpmiddel kunnen zijn waarmee bepaalde delen van de straten van de wijk kunnen worden herwerkt en dus tegelijkertijd kunnen worden beantwoord:

- » de noodzaak om de stad aan te passen aan nieuwe vormen van mobiliteit;
- » op zoek naar nieuwe kwalitatieve en lokale openbare ruimtes.

PROJECTPISTES

- + Bepaalde delen van de straten in de perimeter herontwikkelen om het probleem van actieve mobiliteit te integreren.
- + Ontwikkelen van nieuwe kwalitatieve en lokale openbare ruimtes en zo de leefomstandigheden in de buurt verbeteren.

FIG. 8 Antoine Courtstraat, april 2021
Credits: © CityTools

FIG. 9 Jean Jacquetstraat, juni 2021
Credits: © Google Street View

1. D. Schoolomgevingen heraanleggen

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Binnen de perimeter van het DWC zijn er maar liefst 7 scholen.

De schoolomgevingen zijn momenteel weinig of niet aangelegd.

Meestal begrenzen eenvoudige barrières de grens tussen de voetpaden en de weg. Bovendien zijn de voetpaden op bepaalde delen (nl. in de Herkoliersstraat) erg smal en niet erg comfortabel voor dagelijks gebruik.

Bovendien is de toegang tot de schoolbus en het parkeren een probleem voor sommige scholen. In veel gevallen staan deze bussen tijdelijk op de weg geparkeerd om de kinderen op te halen en naar hun bestemming te brengen. Deze situaties zijn niet optimaal en leveren veiligheidsproblemen op voor de kinderen zelf, die genoodzaakt zijn haastig het voertuig te moeten instappen.

PROJECTPISTES

- + Oplossingen vinden om bepaalde schoolomgevingen heraan te leggen en tegelijkertijd alle vormen van mobiliteit te integreren.
- + Overwegen om gesloten schoolstraten te organiseren bij aankomst en vertrek van de school.
- + Zich buigen over de parkeerwestie voor schoolbussen.

FIG. 10 Herkoliersstraat, juni 2021
Credits: © CityTools

FIG. 11 Jules Debeckerstraat, juni 2021
Credits: © CityTools

1. E. Doorgaand verkeer beperken in de wijk

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De Gentsesteenweg, de Jean Jacquetstraat en Sint-Annakerkstraat fungeren momenteel als doorvoerrassen. De Jean Jacquetstraat dient als een omleiding om de Gentsesteenweg en de Leopold II-laan te verbinden. Dit resulteert in veel verkeer en verkeersopstoppen op de hoofdas van de wijk.

Deze as is niet geschikt om een dergelijke dagelijkse stroom van inkomende en uitgaande voertuigen op te vangen. Deze situatie verstoort het leven van de buurt. De online-enquête die in maart 2021 is uitgevoerd, onthult sterke verwachtingen op dit vlak. Een verbetering van de situatie lijkt door veel bewoners te worden verwacht.

Bovendien stelt het Gewestelijk Mobiliteitsplan voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ('Good Move') een duidelijke doelstelling voor de wijk: het doorgaand verkeer sterk beperken door deze naar het zuiden om te leiden via de Alphonse Vandenpeereboomstraat en op de Leopold II-laan in het noorden.

De diagnose toont conflicten van dagelijks gebruik aan op de as Jean Jacquet - Sint-Annekerk. De punten die uit het veldwerk naar voren komen zijn:

- » hoge verkeersdruk
- » de regelmatige doorgang van bussen van lijn 13;
- » de moeilijkheid voor actieve mobiliteit om in het verkeer te treden.

PROJECTPISTES

- + De overlast verminderen in de Jean Jacquetstraat en de Sint-Annakerkstraat door doorgaand verkeer weg te halen en de toegankelijkheid op de bestemming behouden.
- + Alle vormen van mobiliteit een plek laten vinden in de openbare ruimte van de wijk door infrastructuur te ontwikkelen voor voetgangers (met bijzondere aandacht voor PBM) en fietsers.

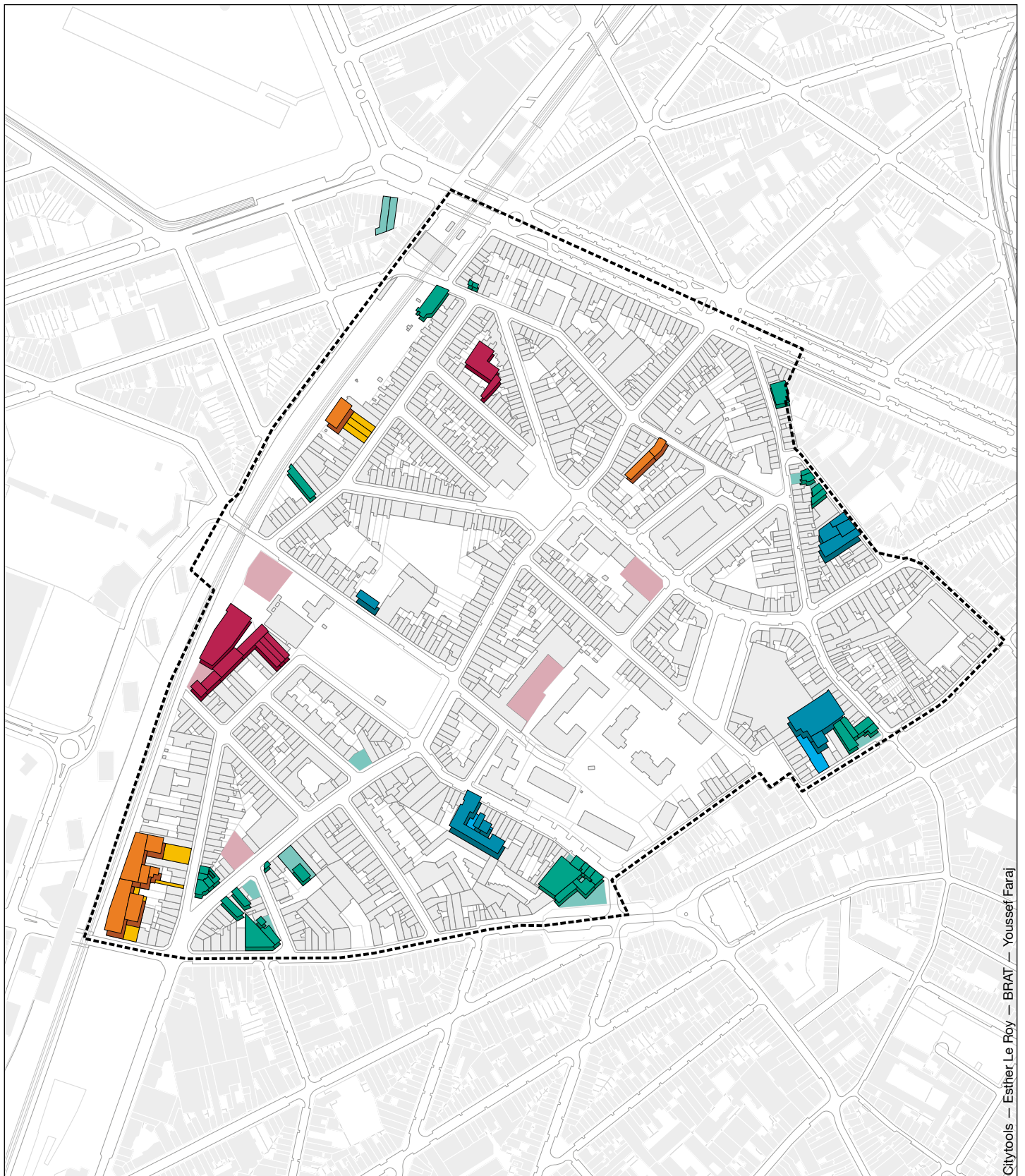

FIG. 12 binnenkomen/verlaten van de wijk via de Sint-Annakerkstraat, Juni 2021
Credits: © CityTools

FIG. 13 binnenkomen/verlaten van de wijk via de Jean Jacquetstraat, juni 2021
Credits: © CityTools

Citytools — Esther Le Roy — BRAT — Youssef Faraj

02. Herstellen van het stedelijk weefsel

	DWC-zone		Sites met een hoog potentieel		Openbare eigendommen
	Gebouwen		Sites van belang		Niet bezet/Braakliggend/ Stedelijke anomalieën
	Percelen		Gebouwen		Kansen geïdentificeerd tijdens het veldwerk

Potentieel mobiliseerbare grond/gebouwen

Credits

Brussel Urbis © - Distributie & copyright C.I.R.B.

Diverse bronnen (Gemeente Koekelberg, Landadministratie, overige actoren) + Veldwerk maart 2021

Schaal 1/5.000

0 100 200 300 m

2. HERSTELLEN VAN HET STEDELIJKE WEEFSEL EN RUIMTE VINDEN

2. A. Verbeteren van het bestaand bebouwd weefsel (braakliggend terrein, blinde gevels enz.)

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De diagnose benadrukt de aanwezigheid van veel problematische stedenbouwkundige situaties: braakliggend land, blinde gevels, ongestructureerde bouwblokken, lege handelszaken, enz. Deze situaties dragen bij aan een aangestast beeld van de wijk en de gemeente, vooral wanneer ze zich bevinden in gebieden met een hoge zichtbaarheid, zoals het Zwarte Vijversplein op de hoek van de Schmitzstraat.

Aan de andere kant vormen deze situaties evenveel vastgoedopportuniteiten voor het DWC. Zo is er nog wat openbare bouwgrond beschikbaar.

Deze situatie is een kans voor het DWC maar zal keuzes afdwingen wat betreft de investeringen. Alle grondmogelijkheden die uit de diagnose naar voren komen, kunnen niet het onderwerp zijn van projecten die via het DWC worden opgezet, gezien de mogelijke financieringslimieten.

Er moet worden opgemerkt dat er geen gebouw wordt belast voor leegstand binnen de perimeter van het DWC.

PROJECTPISTES

- + Bestaande gebouwen aanpakken om de stedelijke context en de buurt te verbeteren.
- + Stedelijke problemen oplossen zoals de aanwezigheid van braakliggend land, blinde gevels, ongestructureerde eilanden, reclamepanelen.
- + Beter benutten van de ruimtelijke potentie van de te onderhouden grond en deze beschikbaarheid afstemmen op de sterke vraag naar buurtinfrastructuur.
- + Bouwen van nieuwe gebouwen die een voorbeeld zijn vanuit het oogpunt van energie en milieuprestaties: lokale energieproductie, levende habitat integreren, isoleren volgens de beste milieucriteria, enz.

FIG. 14 braakliggend land Jean Jacquetstraat, juni 2021
Credits: © CityTools

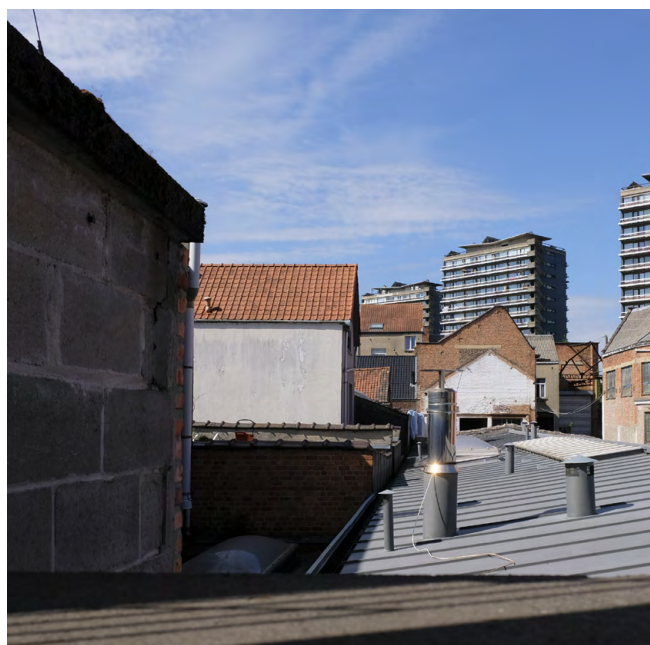

FIG. 15 Stepmanstraat, juni 2021
Credits: © CityTools

2. B. Binnengebieden van bouwblokken herkwalficeren

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Uit de diagnose blijkt dat de wijk bijzonder dicht bebouwd en bewoond is. 25.000 inwoners/km² er is dus weinig ruimte voor open ruimte in het stedelijke netwerk.

Deze situatie (die bijna overal in de ZSH te vinden is) genereert grote behoeften aan toegankelijke openbare ruimte in de wijk. Het Victoriapark, de Novillesquare en de speeltuin aan de Herkoliersstraat worden letterlijk bestormd door bewoners van de wijk voor wie duidelijk is dat de beschikbare ruimte niet voldoende is om de vraag op te vangen.

In dit kader stellen we vast dat er enkele binnengebieden van bouwblokken met grote afmetingen zijn maar deze zijn toch niet of weinig zijn opengesteld voor de buurt.

Als de gemeente al bezig is met dit thema van het verbeteren van binnengebieden van bouwblokken (Wevers-bouwblok ingericht via SB-financiering, Autrique-bouwblok ingericht via de 101% van de BGHM), er blijven binnengebieden van bouwblokken bijzonderlijk open waarbij een toekomstige werk zou kunnen gebeuren via de DWC-financiering.

PROJECTPISTES

- + Reflectie over het Neep-Stepman-bouwblok waarin veel gemeentelijke eigendommen zijn.
- + Reflectie over het Schmitz-bouwblok en zijn collectieve moestuinen.
- + Reflectie over het Oasis-bouwblok dat onderbenut lijkt te zijn door de mede-eigenaren van de operatie gericht aan de Huidevetterijstraat.

FIG. 16 blok 'Oasis' aan de Huidevetterijstraat, april 2021
Credits: © CityTools

FIG. 17 collectieve moestuinen op het Schmitz-blok, april 2021
Credits: © CityTools

2. C. Versterken/aanvullen van het aanbod van gemengde wijkvoorzieningen (polyvalente zaal, sportvoorziening, enz.)

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De diagnose brengt bepaalde tekortkomingen in wijkvoorzieningen aan het licht:

- » sportinfrastructuur;
- » culturele infrastructuur;
- » polyvalente ruimte en vergaderruimte;
- » infrastructuur voor jonge kinderen als aanvulling op het bestaande aanbod;
- » toegang tot infrastructuur van gezondheidszorg.

Voorzieningen in bepaalde delen van de wijk kunnen de dynamiek en bestaande verbindingen versterken. De dichtheid van de wijk en de sterke vraag naar ruimte voor bewoners, vzw's, enz. zullen de opgave bemoeilijken. Het zal niet eenvoudig zijn om oplossingen te vinden voor alle behoeften en verzoeken die in de diagnose worden vastgesteld.

Het lijkt ook nodig om het gebruik van de voorzieningen opnieuw in evenwicht te brengen en deze in te richten op een manier dat alle doelgroepen er bij betrokken zijn. We denken in het bijzonder aan ouderen en vrouwen die te vaak worden verwaarloosd bij het gebruik van openbare infrastructuur.

PROJECTPISTES

- + Versterking van het aanbod van sportinfrastructuur.
- + Versterking van het aanbod van culturele infrastructuur.
- + Polyvalente ruimte en vergaderruimte.
- + Ruimte voor jonge kinderen om het bestaande aanbod te vervolledigen.
- + Verbeteren van de toegang tot gezondheidszorg (medisch centrum, enz.)
- + Voorzieningen creëren voor alle kwetsbare groepen (kinderen, vrouwen, ouderen, mindervaliden, enz.).
- + De band tussen de scholen en de wijk

REF. 3

Centr'Al • b-architecten • DWC Albert • 2016-2020
Credits: © districts.brussels

REF. 4

Diversity • V + • CQD Vroegegroenten - Luttrebrug • 2011-2017
Credits: © districts.brussels

2. D. Het aanbod van toegankelijke woningen uitbreiden

VERBAND MET DE DIAGNOSE

In het kader van de renovatie van bestaande gebouwen zal het DWC nieuwe woningen opleveren die toegankelijk zijn voor kwetsbare groepen. De diagnose wijst op de sterke vraag die bestaat in dit deel van Koekelberg, zoals overal in ZSH.

Sociale huisvesting is al erg aanwezig in de wijk, alle woningen worden beheerd door Log'Iris. De behoeften blijven belangrijk.

De aanwezigheid van beschikbare (of in dienst stellen van) grond zou kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van een aanbod van nieuwe sociale woningen. Het programma zal de mogelijkheden precies moeten bepalen.

PROJECTPISTES

- + Vergroten van de sociale woningvoorraad van de gemeente.
- + Renovatie van de particuliere woningvoorraad om het aanbod van toegankelijke woningen en de kwaliteit ervan (bonussen, ondersteuning eigenaren) te versterken. Thermische isolatie is daarom een prioriteit.
- + Een programma voor kleine verbouwingen in stad zetten (ISP, ACS, artikel 60, enz.) om de voorraad van particuliere woningen te verbeteren.
- + Een intergenerationeel huisvestingsprogramma ontwikkelen waardoor ouderen en studenten delen van elkaars leven kunnen delen en elkaar kunnen helpen.

REF. 5

Jolly • Fabrique d'Espaces • DWC Koningin-Vooruitgang • 2019
Credits: © Séverin Malaud • quartier.brussels

3. ANTWOORDEN OP SOCIAAL-ECONOMISCHE VRAAGSTUKKEN

3. A. Een programma ontwikkelen ter versterking van burgeracties

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De wijk gelegen in het lager gelegen deel van Koekelberg heeft moeilijkheden om burgerinitiatieven te bevorderen.

Uit de diagnose blijkt dat het sociale weefsel van de wijk behoorlijk gefragmenteerd is met fysieke en psychologische barrières. Het komt voor dat opkomende burgerinitiatieven niet per se steun vinden om eventuele opzet en financiering te vergemakkelijken. Ook wordt gewezen op het gebrek aan polyvalente lokalen die toegankelijk zijn voor verenigingen en burgers.

Het DWC zou instrumenten kunnen ontwikkelen om deze situatie te verbeteren en de uitvoering van voorstellen van burgers te vergemakkelijken.

In Brussel, Gent en Antwerpen bestaan functionele modellen waar bewoners een 'burgerbudget' beheren dat de ontwikkeling van burgerinitiatieven mogelijk maakt. Deze financiering en de verdeling van de budgetten worden collegiaal besproken en gestemd voor een volledige participatieve en democratische benadering. Dit zijn burgerbijeenkomsten waarin deelnemers leren om samen te werken, concrete projecten te bespreken en te communiceren. Aan het einde van deze processen wordt het samenleven gewaardeerd.

PROJECTPISTES

- + Burgerbudgetten. Projecten voor en door burgers.
- + Een ruimte creëren speciaal voor ontmoetingen (van het type Buurthuis of Gemeenschapsruimte).
- + Uitwisseling van diensten tussen de bewoners.

REF. 6

Burgerbegroting editie 2020 • Antwerpen
Credits: © doemee.burgerbegroting.be

REF. 7

Buurthoeve in Mariakerke • Burgerbudget Gent • 2017
Credits: © zwerfgoed.org

3. B. Versterken van het lokale verenigingsweefsel en de coördinatie ervan

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De wijk van het DWC kent een relatief beperkt gemeenschapsleven. De structuren zijn niet talrijk en ze werken elk rond vrij specifieke thema's. De diagnose belicht verschillende elementen waarop we hier terugkomen.

1. De thematische raakvlakken tussen de verschillende verenigingen zijn zwak. In de meeste gevallen werkt een vereniging rond een eigen thema en met een specifiek publiek.
2. Als gevolg van deze situatie getuigen de verenigingen van een gebrek aan kennis van de andere lopende activiteiten die door de andere verenigingen van het grondgebied worden uitgevoerd. Dit gebrek aan coördinatie is een zwak punt dat het leggen van contacten verhindert, wat in veel gevallen toch noodzakelijk is.
3. Bij de diagnose kwamen bepaalde tekortkomingen aan het licht, met betrekking tot huiswerkscholen waarvan de wijk onvoldoende is voorzien.
4. De diagnose wijst ook op een gebrek aan interacties tussen de doelgroepen. Een vorm van sectorale indeling van initiatieven in het verenigingsleven, elk met een doelgroep en weinig kans om 'je groep te verlaten'. Het zou daarom nuttig zijn om initiatieven voor te stellen waarbij het publiek wordt gecombineerd: intergenerationeel, man-vrouw, verschillende culturen. Deze initiatieven zouden op een plek in de wijk kunnen plaatsvinden en zo een verbinding tussen de doelgroepen kunnen vormen.

Het OCMW voerde een tijdlang coördinatiewerk uit via zijn orgaan 'Koecoon'. Momenteel lijkt het coördinatiewerk beperkt of zelfs gestopt. Het zou interessant zijn om de coördinatie opnieuw te starten met regelmatige opvolging. Dit zou het ook mogelijk maken om de hiaten in het bestaande verenigingsweefsel duidelijk te identificeren.

REF. 8 Informatie- en coördinatieworkshop voor het associatieve weefsel in de Marollen • DWC Marollen • 2017
Credits: © Citytools

PROJECTPISTES

- + Sociaal-economisch coördinator van het DWC met als opdracht het opzetten van een coördinatie van verenigingen op wijkniveau.
- + Ontwikkelen van een veelzijdige ontvangstruimte voor verenigingen.
- + Ontwikkelen van huiswerkscholen in de wijk.

3. C. Ontwikkelen van initiatieven voor opleidingen en professionele inschakeling

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De problemen van werkloosheid en werkgelegenheid zijn groot in de wijk.

In 2019 bedroeg het aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking (18-64 jaar) 14,51 % in de drie statistische sectoren van de DWC-perimeter. Op dezelfde datum is dit aandeel:

- 11,38 % op schaal van het BHG;
- 12,31 % op de schaal van de hele gemeente.

We hebben dus een situatie die slechter is dan op gewestelijke schaal met een piek van 16 % in de statistische sector 'Jacquet'. Dit is een probleem dat de komende jaren waarschijnlijk zal verergeren met de post-COVID19-effecten.

De gemeente is via haar dienst voor arbeidsvoorziening actief bezig met :

- de oprichting van Atelier Actief Zoeken naar Werk (AAZW);
- een vaardigheidstrainingscentrum in IT (codering, onderhoud, enz.).

Desalniettemin moet er nog veel worden gedaan om deze terugkerende en schadelijk problematiek voor de wijk halt toe te roepen.

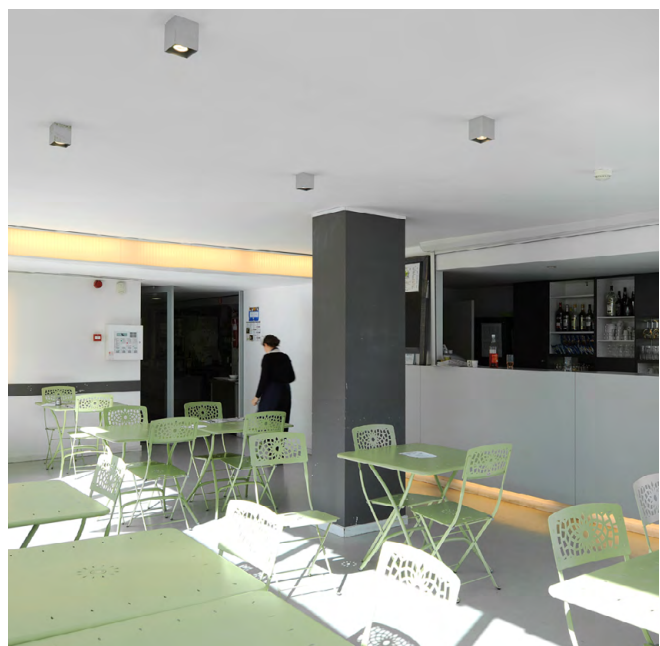
Het DWC kan het mogelijk maken om werkgelegenheidsprogramma's en opleidings- en kwalificatieprogramma's op te zetten.

PROJECTPISTES

- + Gezellig buurtrestaurant met kwalificerende opleiding voor kamer- of keukenpersoneel (model Ateliers du Midi in Sint-Gillis, Piette Miette en Foresto (Divercity) in Vorst, enz.).
- + Een ander arbeidsbemiddelingsprogramma via PIP-programma's, artikel 60, enz. (werken in bouw, beheerder openbare ruimte, fietsenmaker, enz.).

REF. 9 Binnenplaats van de Ateliers du Midi in Sint-Gillis
Credits: Ateliers du Midi, september 2019

REF. 10 Maritiem gemeenschapscentrum, WC Maritieme wijk
Credits: Serge Brison voor urban.brussels

3. D. Verbeteren van de levensomstandigheden van ouderen en mensen met beperkte mobiliteit (openbare ruimte, woningen, enz.)

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De wijk heeft een bepaalde leeftijdspiramide met een significante vertegenwoordiging van het jonge publiek.

Maar we mogen de ouderen niet aan de kant zetten. In de wijk neemt bijvoorbeeld het Rusthuis Jourdan met zijn vele bewoners een centrale plek in. Het wordt verbouwd tot eind 2021 en zal daarna nieuwe bewoners verwelkomen.

Evengoed moeten we nadenken aan een programma dat rekening houdt met mensen met beperkte mobiliteit en hun behoeften.

Voor deze twee specifieke doelgroepen (die elkaar soms kunnen overlappen) zijn er essentiële onderwerpen waarmee rekening moet worden gehouden bij het uitvoeren van DWC-operaties.

Dit geldt namelijk voor de aanleg van de openbare ruimte. Deze zijn vooralsnog niet voldoende inclusief en niet perse voor iedereen geschikt. De breedte van de voetpaden, de overheersing van de auto, de afwezigheid van gelijkvloerse voorzieningen in de rustigere delen van de perimeter zijn allemaal elementen die bepaalde kwetsbare doelgroepen dagelijks benadelen.

In dezelfde geest is de toegang tot openbare gebouwen en huisvesting een probleem waarvoor concrete actie moet worden ondernomen.

PROJECTPISTES

- + Vanaf het ontwerp van DWC-projecten nadenken over de specifieke behoeften van deze kwetsbare doelgroepen en deze betrekken.

4. TEGEMOETKOMEN AAN DE BEHOEFTE VAN JONGEREN

4. A. Initiatieven ondersteunen van en voor jongeren in de wijk

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De diagnose stelt een specifiek probleem vast in verband met jongeren: jongeren die soms in een preciaire situatie verkeren en veel tijd op straat doorbrengen bij gebrek aan professionele, sportieve, culturele activiteiten, enz. Veel jongeren wonen in te kleine appartementen, andere gaan niet meer naar school en hebben weinig kans op een baan.

Op basis van deze observatie ontbreekt de wijk structuren waardoor jongeren projecten en activiteiten kunnen ontwikkelen: jeugdcentra, georganiseerde uitstapjes, enz.

De inzet van het DWC zou kunnen bestaan uit het aanvullen van de bestaande elementen om een vertrouwensband met de jongeren van de wijk te versterken. Het DWC zal niet in staat zijn om alle problemen op te lossen, maar kan proberen jongeren te helpen hun plek in de wijk te vinden, betrokken te raken bij verschillende verenigingsinitiatieven, betrokken te raken bij de economie van de wijk, bij operaties rond milieuverbetering, toegang tot werk vergemakkelijken, enz.

REF. 12 Jongeren en de buurt: een project van het Jeugdhuis DWC Stephenson
Credits: © D'Broej-Ratatouille

PROJECTPISTES

- + Een 'jeugdbudget' ontwikkelen met een groep jongeren die zich organiseert rond een budget en acties vastlegt die gefinancierd moeten worden in het kader van het DWC. Synergieën ontwikkelen tussen het Jeugdplatform en het DWC.
- + De reflectie over de voorzieningen die nodig zijn aansluiten bij de behoeften van jongeren.
- + Een activiteitenprogramma ontwikkelen voor tienermeisjes en jonge vrouwen.
- + Schoolondersteuning ontwikkelen in de wijk.
- + Opleidingen speciaal voor straatopvoeders en gericht op jongeren.

REF. 11 Locomotief: ondersteuning van projecten voor de jeugd DWC Stephenson Credits
: © Periferia asbl

4. B. Voorzieningen toevoegen voor jonge kinderen

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Peuters zijn sterk vertegenwoordigd in de leeftijdspiramide van de wijk, wat kenmerkend is voor de wijk. Hier vertegenwoordigen de 3-5-jarigen $\pm 6\%$ van de totale bevolking, of bijna 2% boven het gewestelijk gemiddelde.

Via het vorige WC en DWC werden de voorzieningen voor jonge kinderen Tilapin (24 plaatsen) en Pilouk (60 plaatsen) gebouwd. De dekkingsgraad is 0,4 plaatsen/kind in de wijk, wat niet slecht is (gewestelijk gemiddelde (0,34)) maar nog voor verbetering vatbaar.

Het DWC kan hieraan bijdragen en in plaats van een vermenigvuldiging van kleine structuren, is het interessant om na te denken over een mutualisering van grotere infrastructuur. Dit maakt het mogelijk:

- om aan de behoeften van de bevolking te voldoen;
- om de dagelijkse beheerskosten te beperken.

We merken op dat sommige huidige locaties niet langer meer bijdetijds zijn en aanzienlijke aanpassingen en

renovaties vereisen om te voldoen aan veranderende praktijken en verwachtingen (buitenruimtes, toegankelijkheid voor mensen met beperkte mobiliteit, bruto beschikbare oppervlakte per kind, enz.)

PROJECTPISTES

- + Reflectie over het creëren van een infrastructuur die een relatief groot aantal kinderen kan huisvesten. Dit als bedoeling om aan de behoeften van de wijk te voldoen en tegelijkertijd het vermenigvuldigen van kleine vestigingen te beperken die niet noodzakelijkerwijs beantwoorden aan een economische realiteit.
- + Onderlinge verdeling en uitbreiding van de infrastructuur voor jonge kinderen in de wijk.
- + Aansluiten bij de verwachtingen van het Good Food-plan voor refters van kinderdagverblijven. Zo wordt het mogelijk om gezonde voeding aan te bieden aan de peuters van Koekelberg.

REF. 13 DWC Scheut • Crèche Ninove 339 • Architecten.Atelier • 2018
Credits: © Séverin Malaud - quartier.brussels

4. C. Voorzieningen ontwikkelen voor jongeren (jeugdcentrum, sport, cultuur, etc.)

VERBAND MET DE DIAGNOSE

In verband met prioriteit '4.A. Ondersteunen van initiatieven voor en door de jongeren van de wijk', doen er zich structurele tekortkomingen voor om aan de behoeften van de jongeren van de wijk te voldoen.

De gemiddelde leeftijd in de wijk is de afgelopen twee decennia sterk gedaald. Programma's om nieuwe infrastructuur te creëren proberen gelijke tred te houden met deze demografische veranderingen, maar slagen daar niet echt in.

Het voorbeeld van de sportzaal Victoria is veelzeggend. Deze infrastructuur met maar liefst 4 verschillende sportruimtes (minivoetbal, dojo, dans, multisport) werd ± 15 jaar geleden ingehuldigd. Deze is vandaag al ondermaats en volledig verzadigd.

Andere voorzieningen blijken nodig om de jeugd van de wijk tot bloei te laten komen en nieuwe horizons te openen. Culturele middelen, een jongerencentrum om elkaar te ontmoeten en collectieve projecten op te zetten lijken in de buurt te ontbreken.

PROJECTPISTES

- + Ontwikkelen van een structuur voor jongeren, zoals een jongerencentrum om verschillende activiteiten te huisvesten.
- + Ontwikkelen van nieuwe lokale buitenruimtes voor de kleintjes en peuters in de buurt.
- + Ontwikkelen van nieuwe infrastructuren voor de jonge kinderen.
- + Ontwikkelen van nieuwe ruimtes voor sportinfrastructuren.

REF. 14 Sporthal Newfoundland • DWC Junction • MDW • in uitvoering
Credits: © Séverin Malaud - quartier.brussels

REF. 15 Sporthal Newfoundland • DWC Junction • MDW • in uitvoering
Credits: © Séverin Malaud - quartier.brussels

4. D. Structuren tegen schooluitval en opleidingen versterken

VERBAND MET DE DIAGNOSE

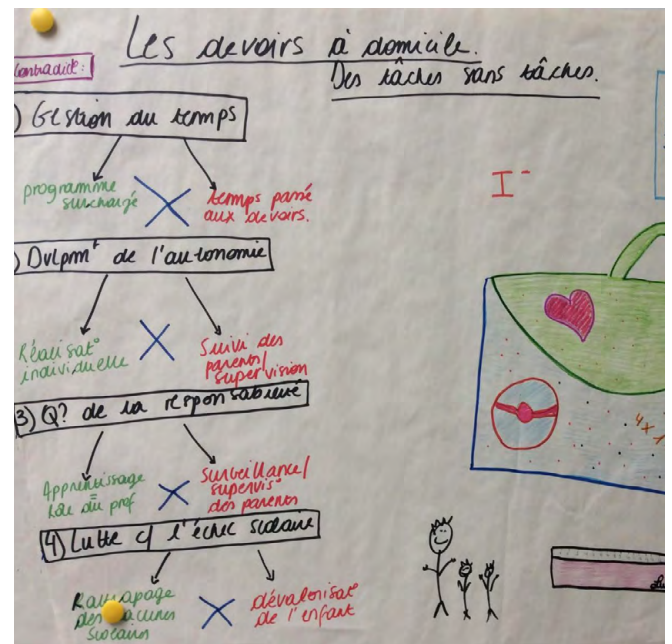
De sociaal-economische moeilijkheden en de demografie van de wijk tonen aan dat er een grote behoefte is aan hulp om schooluitval en werkverzuim te voorkomen.

Daarom moet er rekening mee worden gehouden om nu te investeren in structuren die de jongeren van de wijk ondersteuning bieden om schooluitval te voorkomen en een goede start in het beroepsleven mogelijk te maken.

Bovendien komt dit overeen met de feedback uit het veld: het bestaande netwerk van huiswerkscholen is ondermaats en niet voldoende om de vraag van de bewoners op te vangen.

PROJECTPISTES

- + Versterken van het netwerk van huiswerkscholen voor alle leeftijden (van de 1e basisschool tot het 6e secundair).
- + Het leren van talen.
- + Ondersteuning bij ouderschap.

REF. 16 Verslag van de WG "Het huiswerk in kwestie"
Credits: ecolesdedevvoirs.be

REF. 17 Wijkcentrum Libérateurs, WC Schelde-Maas
Credits: Serge Brison voor urban.brussels

4. E. Intergenerationele activiteiten ontwikkelen

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Er zijn al intergenerationele activiteiten in de wijk, namelijk rond het Rusthuis Jourdan (waarvan de werken eind 2021 afgerond zullen zijn).

De aanwezigheid van infrastructuur voor jonge kinderen en veel scholen uit verschillende netwerken is een kans voor de wijk.

De koppeling van deze verschillende polen die doelgroepen van verschillende leeftijden samenbrengen, kan worden versterkt en ontwikkeld door sociaal-economische acties van het DWC.

PROJECTPISTES

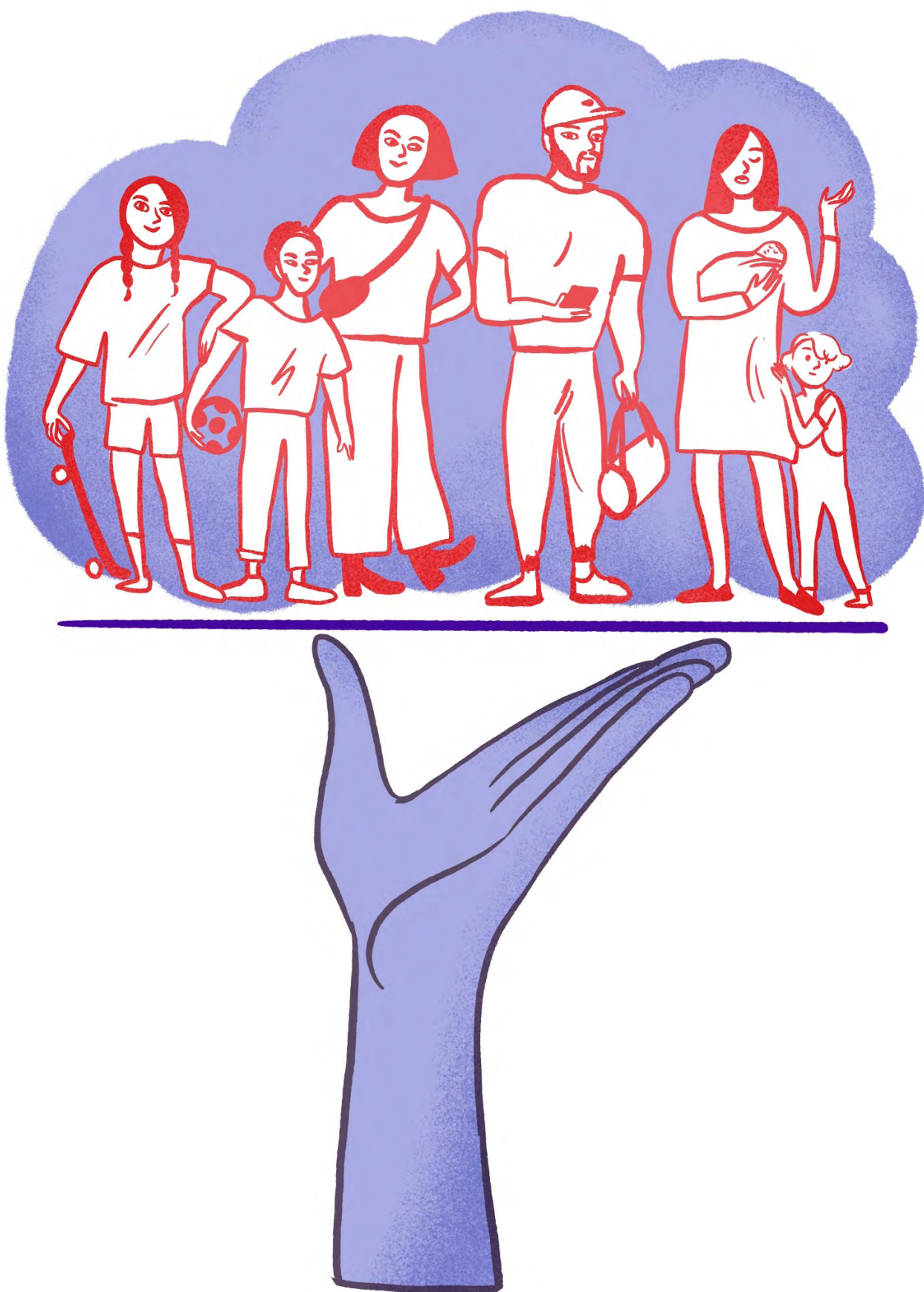
- + Intergenerationele activiteiten in verband brengen met de openbare voorzieningen van de wijk (sportsessies, bibliotheek, scholen, Rusthuis, enz.)
- + Intergenerationele activiteiten rond het thema natuur in de stad, rond collectieve moestuinen (collectieve percelen waarderen...)

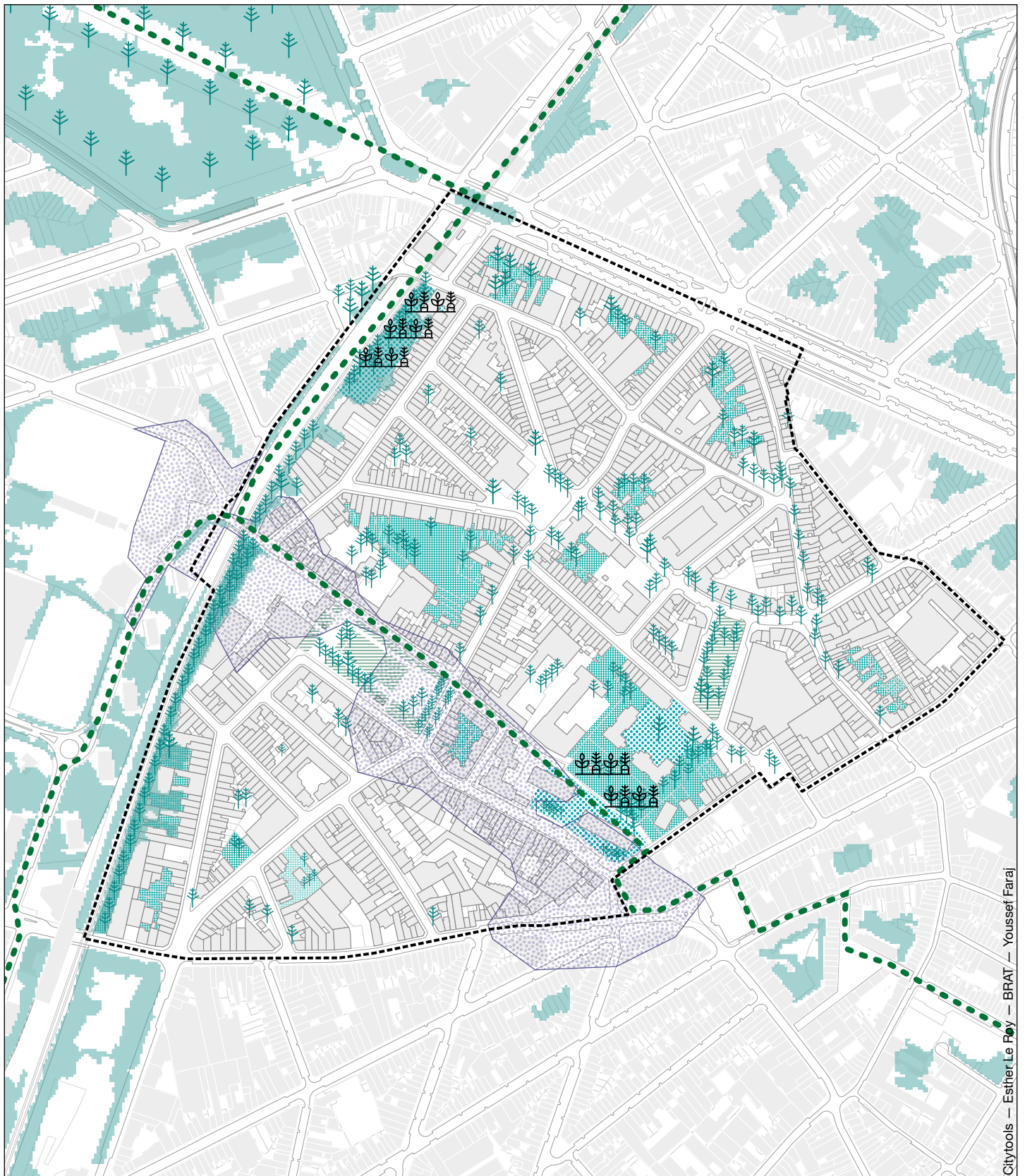

FIG. 18 Rusthuis Jourdan gezien vanuit de moestuinen van Schmitz, april 2021
Credits: © Citytools

FIG. 19 Intergenerationele tuin
Credits: © goodplanet.be

03. Groen en blauw netwerk

	DWC-zone		Privéparken		Drasland
	Gebouwen		Semi-privéparken		Collectieve moestuinen
	Openbare groene ruimten		Groene continuïteit GPDO		

Bronnen

—Brussels Urbis © - Distributie & copyright
—C.I.R.B.
—Leefmilieu Brussel © 2020

Schaal 1/5.000

0 100 200 300 m

5. DE WIJK VERANKEREN IN HET GROENE EN BLAUWE NETWERK

5. A. Ontwikkelen van het netwerk van groene ruimten in de openbare ruimte

VERBAND MET DE DIAGNOSE

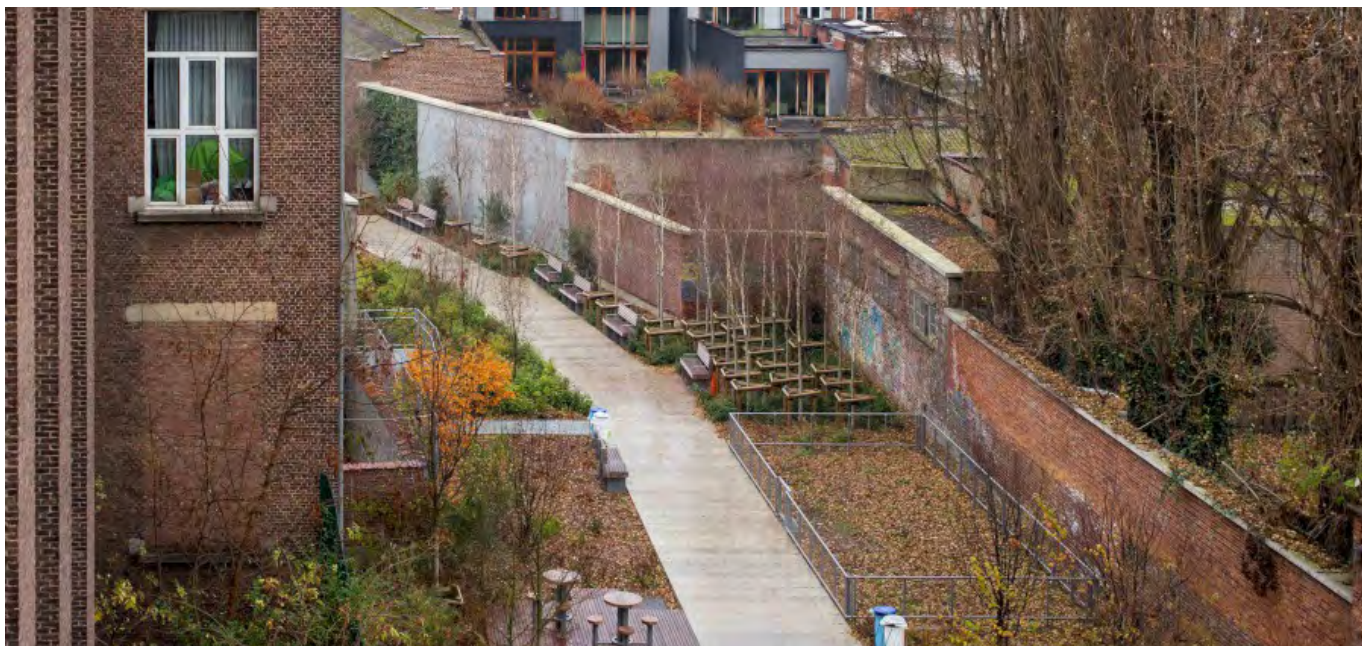
De bewoners, inwoners, verenigingen van de wijk en experts ter zake zijn het er vrij unaniem over eens: **de wijk moet** beplant worden. Dit onderwerp komt uit de diagnose naar voren als een prioriteit, zowel wat betreft gebruiksvriendelijkheid en socialisatie (groene ruimten in wijken zijn plaatsen van ontspanning en ontmoeting) als om ecologische en klimatologische redenen (koelte-eilanden).

Gezien de bevolkingsdichtheid en de sterke verharding van de wijk, is het de bedoeling om zoveel mogelijk ruimte vrij te maken voor doorlatendheid en herbegroeiing waar mogelijk: bepaalde delen van de straat ontvochtigen, op bepaalde plaatsen volle grond vinden, parkeerplaatsen doorlaten, boomaanplantingen, beplanting op gevels, versterkte collectieve moestuinen meer openstellen naar de buurt, werken aan groene daken, enz.

Veel van de bestaande groene ruimtes moeten worden ontsloten en opnieuw worden verbonden om een opeenvolging van ruimtes te creëren die zich door de mazen van de wijk verspreidt.

PROJECTPISTES

- + Creëren van een aaneenschakeling van groen in de wijk.
- + Meer bomen planten langs de voetpaden.
- + Verbreden van de plantkuilen om er kwalitatieve beplante oppervlakten van te maken.
- + Vergroening van de gevels van de wijk in samenwerking met de bewoners.
- + Vergroening van de daken van openbare gebouwen.
- + De gevelwanden beplanten.
- + Verharde ruimtes opnieuw waterdoorlaatbaar maken (wegen, voetpaden, binnengebied van bouwblokken, omgeving, enz.)
- + Versterken van de aanwezigheid van de natuur in de stad

REF. 18 Zennepark • La Compagnie du Paysage • DWC Masui • 2016
Credits: © Séverin Malaud - quartier.brussels

5. B. De waterwegen op de Parucq-stroom herkwalficeren

VERBAND MET DE DIAGNOSE

De diagnose wijst op de aanwezigheid van de Parucq. Deze stroom is een kleine zijrivier van de Zenne die vandaag in een sluis in het Victoriapark loopt.

Tot voor kort waren er regelmatig overstromingen rond het park. Deze problemen zijn deels opgelost door de dimensies van de infrastructuur aan te passen. Er blijft een bodem van de vallei over. Een interessante situatie, deze zou nu nl. zichtbaar kunnen gemaakt worden door de verbetering van waterwegen vanuit de lucht en door specifieke ontwikkelingen zoals het planten van soorten uit vochtige en halfvochtige omgevingen. Een dergelijke ontwikkeling maakt onder meer een beter beheer van het regenwater mogelijk met een natuurlijke buffer die bijdraagt aan de landschappelijke kwaliteit van de wijk.

Dit regenwaterbeheer kan ruimer worden beschouwd op de wijksschaal die de waterscheiding vormt en op het dak, op lokale schaal, in bepaalde doorlatende openbare ruimten, in het binnengebied van bouwblokken en in de profielen van toekomstig te ontwikkelen gebouwen van de openbare ruimte. De strategie kan zijn om directe lozing op het riool zoveel mogelijk te beperken.

PROJECTTRAJECTEN

- + De aanwezigheid van de Parucq en zijn microvallei beschouwen als een kans voor de uitvoering van projecten met betrekking tot het beheer van regenwater en afvloeiend water.
- + Een breed plan beschouwen op schaal van de wijk voor een positieve benadering van de waterhuishouding (vooral regenwater).
- + Waterbeheer vanaf de ontwerpfase onder de aandacht van projectontwikkelaars brengen voor de bouwinitiatieven en de 'openbare ruimte'-operaties van het DWC.
- + Water als hulpbron waarderen
- + Een reflectie over de hitte-eilanden

FIG. 20 Ganshorenstraat, april 2021
Credits: © Citytools

FIG. 21 Ganshorenstraat, april 2021
Credits: © Citytools

5. C. Openen, delen en ontwikkelen van stadslandbouwiniciatieven

VERBAND MET DE DIAGNOSE

Ondanks de dichtheid van de wijk, worden sommige gebieden van bouwblokken (en andere openbare gronden) gebruikt voor de ontwikkeling van stadslandbouw door het aanleggen van collectieve moestuinen.

Deze burgerinitiatieven zijn zeer positief voor de buurt, maar blijven redelijk vertrouwelijk en komen niet noodzakelijk ten goede aan het grootste aantal. De moestuiniers proberen het pand in een goede algemene staat te houden en vrezen te grote openingen op de wijk en de overlast die dit voor hen zou kunnen veroorzaken (aantasting, diefstal van groenten, niet-respect van de plaats).

Daarnaast stuiten deze stadsmoestuinen op enkele beheersproblemen. De mensen die verantwoordelijk zijn voor het beheer van het leven van deze plaatsen worden overweldigd door werk en slagen er niet gemakkelijk in om zich los te maken van het dagelijkse beheer (antwoorden op verschillende e-mails, organisatie van collectieve vergaderingen, enz.).

De uitdaging is tweeledig:

- deze initiatieven uitbreiden/versterken;
- openheid/zichtbaarheid in de wijk.

De oplossingen omvatten bijvoorbeeld een stadspromenade met visuele (en niet fysieke) openingen op bepaalde delen van de moestuinen. Een andere complementaire aanpak is het vergroten van de moestuinen naar de straten langs de rivier om de zichtbaarheid te vergroten.

PROJECTTRAJECTEN

- + Stedelijke paden die de collectieve moestuinen in het licht zetten en iedereen laten genieten van visuele ventilatie in een stedelijke en minerale omgeving.
- + Vergroten van de omvang van de moestuinen naar aangrenzende straten.
- + Assistentie bij het beheer van collectieve moestuinen.

FIG. 22 Schmitz-moestuinen • april 2021
Credits: © Citytools

FIG. 23 Simonis-moestuinen • april 2021
Credits: © Citytools

LEXICON

AV	Algemene Vergadering
LB	Leefmilieu Brussel
BM	Brussel Mobiliteit
BMA	Bouwmeester Maître Architecte
BAF	Biotoop-oppverlaktefactor
WC	Wijkcontract
DWC	Duurzaam Wijkcontract
WC	Wijkcommissie
SVC	Stadsvernieuwingscontract
BGHGT	Het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
PIOW	Plaatselijk initiatief voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid
GFR	Gemeentelijke Fietsroute
GFR	Gewestelijke Fietsroute
WW	Werkwinkels
MFS	Masterplan Fietsenstalling
ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance

RPA	Richtplan van aanleg
GMP	Gemeentelijk mobiliteitsplan
SB	Stadsbeleid
PBM	Persoon met beperkte mobiliteit
GMP	Gewestelijk mobiliteitsplan (Good Move)
GPDO	Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling
PV	Proces-verbaal
OVM	openbare vastgoedmaatschappij
BGHM	Brusselse Gewestelijke HuisvestingsMaatschappij
FOD	Federale Overheidsdienst
POD	Programmatorische overheidsdiensten
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel
STIB	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
ZSH	Zone voor stedelijke herwaardering

